

EL CICLE COMPTABLE

El procés econòmic i financer de l'empresa evoluciona de manera continuada, sense aturar-se en cap moment des de la constitució de l'empresa fins a la seva desaparició de l'escena econòmica per liquidació o dissolució. Fins i tot quan es paralitza el procés tècnic de fabricació es continuen produint els corrents d'ingressos i despeses característics del procés econòmic: es continuen meritant interessos, continua la depreciació física o econòmica de les inversions (obsolescència), es continua modificant el valor de les existències....

No obstant això, la comptabilitat capta l'evolució del procés econòmic i financer de l'entitat introduint, artificialment, unes interrupcions. És a dir, fent com si, en determinats moments, el procés econòmic s'aturés, o millor dit finalitzés.

La simulació d'aquestes paralitzacions és necessària per a atendre adequadament les necessitats dels usuaris de la informació econòmica i financera que la comptabilitat proporciona.

Amb l'expressió **cicle comptable** es denomina el conjunt d'operacions comptables que es produeixen entre dues presumptes interrupcions consecutives.

En principi, el període durant el qual es desenvolupa un cicle comptable es denomina *exercici econòmic*, i sol tenir una durada d'un any a la vegada que sol coincidir amb l'any natural, encara que si l'empresa ho sol·licita pot tenir una periodicitat diferent.

En síntesi, el procés comptable de la informació econòmica de l'empresa es pot descriure de la manera següent:

• **Obertura de la comptabilitat.** El procés comptable s'inicia amb l'elaboració de l'inventari inicial, el balanç de situació i l'obertura del llibre diari amb l'assentament d'obertura.

- 1) **Inventari inicial** : Diu l'article 28 del Codi de Comerç que el llibre d 'Inventaris i Comptes anuals s'obrirà amb l'inventari inicial, on tindrem una relació detallada i valorada de tots els bens, drets i obligacions que formen el patrimoni empresarial.
- 2) **Balanç de situació inicial.** Llista ordenada per masses patrimonials de tots els comptes de l'empresa.
- 3) **Assentament d'obertura al llibre diari** : És l'assentament número 1 al llibre diari, el que obre el nou exercici comptable. Prenent les dades del Balanç Inicial, l'assentament d'obertura consisteix en fer un càrrec als comptes d'actiu (apuntar-los al deure) i un abonament als comptes de passiu i net (haver).

COMPTES D'ACTIU

a

COMPTES DE PASSIU

Del llibre diari es passaran al **llibre major**, amb el qual ja tindrem els comptes amb els seus saldos corresponents, preparats per rebre les operacions de l'exercici.

• **Enregistrament de les operacions de l'exercici.** Després de l'assentament d'obertura, seguint l'ordre cronològic, es representen en forma comptable els fets econòmics i financers que afecten l'entitat durant l'exercici econòmic.

La representació de cada fet econòmic en el llibre diari es denomina assentament o anotació comptable. La informació assentada o anotada al diari ha de ser traslladada puntualment al llibre major.

4) **Assentaments de gestió de l'any :** El llibre diari enregistrarà dia a dia totes les operacions relatives a l'activitat de l'empresa. Encara que no és obligat, si és necessari passar les anotacions del llibre diari al llibre major.

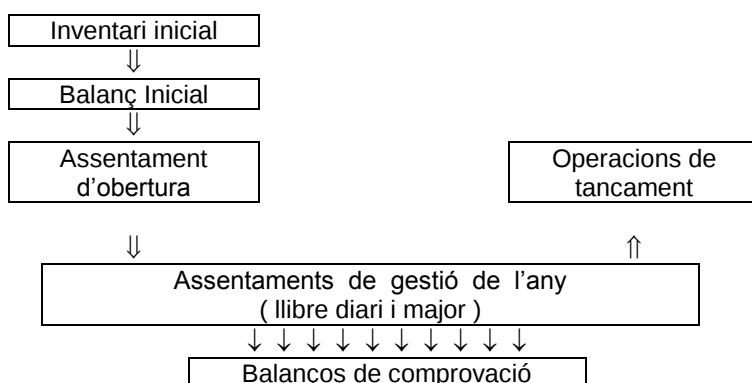
5) **Balanç de comprovació :** El article 28 del Codi de Comerç ens obliga a la redacció de balanços de comprovació, amb una periodicitat mínima d'un cop al trimestre.

• **Tancament de la comptabilitat.** Quan acaba l'exercici econòmic, es realitzen una sèrie d'operacions comptables formals que tenen com a finalitat determinar el valor de l'entitat o del patrimoni net en aquell moment .

6) **Operacions de tancament :** Després d'enregistrar l'última operació de gestió de l'any, es procedirà a efectuar les operacions de tancament, les quals tenen com a finalitat fonamental oferir els resultats obtinguts per l'empresa i presentar la imatge fidel del patrimoni, corregint la comptabilitat en tot allò que pugui tenir desfasat. Operacions tals com:

- Balanç general de sumes i saldos
- Inventari final
- Assentaments d'ajust, correccions valoratives i regularització.
- Variació d'existències
- Impost s/Societats
- Assentament de regularització del resultat
- Balanç de situació
- Assentament de tancament

L'esquema que segueix un cicle comptable seria doncs el següent :

Ara veurem alguns dels balanços i estats comptables així com assentaments de tancament que formen part del cicle comptable.

L'INVENTARI

Podem definir l' INVENTARI com una relació detallada dels elements patrimonials d'una empresa, on cada compte estarà representat analíticament. Cal que hi constin les següents dades:

- *Relació de bens, drets i obligacions* que formen el patrimoni.
- *Cada element patrimonial es representarà al detall*, detallant les unitats, quilos, litres, metres, factures, lletres...
- *La valoració dels elements*, detallant el preu unitari, l'import parcial i el total del valor de cada element.

Per exemple una empresa dedicada a la compravenda de materials de construcció podria tenir al seu inventari els comptes:

Mercaderies..... 6.400

100 sacs Portland, a 4 €	400
10 palets de totxanes a 200 €/palet.....	2.000
500 m ² de rajoles model Mallorca a 8 €/m ²	4.000

Clients..... 6.000

Construccions Jaume,SL, fra n.345.....	4.000
Pere Soler, fra n. 420.....	2.000

L'INVENTARI és imprescindible per tal de conèixer la composició qualitativa i quantitativa del patrimoni empresarial. A més a més el Codi de Comerç estableix l'obligatorietat de l'inventari com a mínim a principi de l'activitat i després anualment a final d'exercici.

Existeixen diferents tipus d'inventaris depenent de la finalitat per la qual es confeccionen:

- *General*: Està format per tot el patrimoni, actiu i passiu.
- *Parcial*: Només compren una part del patrimoni.
- *Sintètic*: Quan els comptes es representen amb l'import total, i el seu detall figura en inventaris parcials annexos.
- *Inicial*: Es redacta a començament del negoci.
- *De gestió i fi d'exercici*: Es redacta al finalitzar l'any econòmic.
- *Extraordinari*: Es redacta en situacions especials com una suspensió de pagaments, fallida o liquidació del negoci o simplement per que l'empresa ho considera convenient.

Les fases per l'elaboració d'un inventari són les següents:

1. **Investigació:** Consisteix en determinar els elements patrimonials de l'empresa, examinant directament els magatzems, oficines, factures, documents etc.
2. **Valoració:** Un cop controlats els elements patrimonials es valoren, sempre respectant les normes legals i els principis comptables, principalment el "principi de prudència valorativa".
3. **Estructuració:** En primer lloc els elements patrimonials s'agruparan als seus comptes respectius i posteriorment en actiu i passiu. Encara que no existeix un model oficial ni legal els inventaris es solen presentar seguint els usos convencionals, i se solen distingir 3 parts diferents dintre de la seva estructura. Aquestes parts són:

A. Encapçalament: Conté totes les dades identificatives, com ara la data, la raó social, el domicili, la classe d'inventari que és.

B. Cos: Està format pels diferents comptes, amb detall d'unitats, preu per unitat, quantitats parcials i totals, dividit en actiu i passiu, detallant al final el valor del net.

C. Peu: Diligència signada pel gerent, on se certifica el net patrimonial, expressant-lo en lletres.

Un model on redactar l'inventari podria ser:

Quantitat	Concepte	Preu unitari	Suma Parcial	Suma total
ACTIU (bens i drets)				
				
	Mercaderies			6.400
100 u	sacs Portland	4	400	
10 u	palets de totxanes de sis forats	200	2.000	
500 m ²	rajoles model Mallorca	8	4.000	
	Clients			6.000
	Construccions Jaume,SL, fra n.345.		4.000	
	Pere Soler, fra n. 420		2.000	
				
PASSIU (Obligacions)				
NET PATRIMONIAL (Actiu – Passiu)				
	Total Net Patrimonial (Actiu – Passiu)			xxxxx

BALANÇ DE COMPROVACIÓ O DE SUMES I SALDOS

S'utilitza per a comprovar si totes les anotacions comptables del llibre diari o registre cronològic han estat transcrites fidelment al llibre major. S'elabora sumant les xifres del deure i de l'haver dels comptes del llibre major i comprovant que totes dues sumes coincideixen amb si mateixes i amb les sumes del deure i de l'haver del llibre diari.

El codi de comerç a l'article 28 parla de **l'obligatorietat del balanç de comprovació al menys una vegada cada trimestre**, i la seva inclusió al llibre d'inventaris i comptes anuals. És evident que a més a més dels que marca la llei es poden efectuar tants balanços de comprovació com es cregui convenient.

Actualment, amb la comptabilitat informatitzada, aquest balanç ha perdut la funció de comprovació ja que els programes no deixen introduir assentaments desquadrats. Malgrat tot, segueix sent de redacció obligatòria, a la vegada que és una eina ràpida per conèixer els saldos dels comptes.

Els balanços de comprovació s'elaboren a partir de les sumes i saldos del deure i l'haver de cada compte, per tant la fon d'informació per redactar-los és el llibre major.

El balanç de comprovació s'estructura en dues columnes per les sumes del deure i de l'haver i dues columnes més pels saldos deutors i creditors, seguint aproximadament el següent format :

Codi	Compte	Sumes		Saldos	
		Deure	Haver	Deure (Deutors)	Haver (Creditors)
400	Proveïdors	2.000	3.000		1.000
572	Bancs c/c €	3.600	2.100	1.500	
.....					
	TOTALS				

Les dades dels dos comptes anteriors s'obtindrien a partir dels seus llibres majors, que podrien ser els següents:

400 Proveïdors		572 Bancs c/c	
	3.000	2.000	900
800		1.600	1.200
1.200			

BALANÇ DE SITUACIÓ

El balanç de situació és un model de naturalesa comptable que ofereix la visió global de la situació econòmica i financera de l'empresa en un moment determinat. Amb el balanç s'observen els mitjans econòmics i financers per a continuar realitzant l'activitat econòmica (actiu), com també les fonts de finançament utilitzades (passiu i patrimoni net).

El balanç és l'instrument bàsic per a conèixer l'estructura o composició de les inversions (actiu) i fonts de finançament de l'empresa, pròpies i alienes (passiu), i el que és més important, l'evolució de l'empresa, mitjançant l'anàlisi de balanços consecutius referits a diferents dates.

Resulta essencial a l'hora d'avaluar les garanties de recuperació dels crèdits rebuts (ajornaments de pagaments i deutes) que l'empresa ofereix als creditors actuals i potencials.

El PGC marca els models de redacció del Balanç de Situació, que potser el model normal per a les grans empreses i abreujat per a les pimes.

A més d'aquests models oficials, també existeix el que ja coneixem i que s'utilitza per l'anàlisi. Aquest model valora i agrupa els comptes en masses patrimonials, aquestes en grups patrimonials i finalment en Actiu i Passiu.

L'actiu s'ordena de menor a major liquiditat i el passiu de menor a major exigibilitat.

El model de redacció és:

BALANÇ DE SITUACIÓ					
ACTIU			PASSIU		
ACTIU NO CORRENT		XXXX	PASSIU NO CORRENT		XXX
IMMOB INTANGIBLE		XXX	PATRIMONI NET		XXX
Comptes	xxxx		Comptes	xxx	
IMMOB MATERIAL		XXXX	EXIGIBLE L/T		XXX
Comptes	xxxx		Comptes	Xxx	
IMMOB FINANCER		XXX			
Comptes	xxx				
IMMOB IMMOBILIARI		XXX			
Comptes					
ACTIU CORRENT		XXXX	PASSIU CORRENT		XXX
EXISTÈNCIES		XXX	EXIGIBLE A C/T		XXX
Comptes			Comptes	xxxx	
REALITZABLE Comptes		XXX			
DISPONIBLE		XXX			
Comptes					
TOTAL ACTIU		XXXX	TOTAL PASSIU		XXX

CORRECCIONS VALORATIVES

Per a conèixer el resultat obtingut en l'exercici, és necessari comparar les despeses amb els ingressos generats en l'exercici. Però abans de fer aquesta comparació és necessari depurar les unes i els altres. Aquesta depuració consisteix, fonamentalment, en el reconeixement comptable dels fets i fenòmens econòmics que, malgrat que s'han produït, no s'han enregistrat durant l'any perquè no han tingut relació amb l'exterior de l'entitat i, per tant, no hi ha cap tipus de constància documental (factures, albarans, contractes, escriptures, etc.) que interrelaciona l'empresa amb el món exterior. La quantificació d'aquests conceptes es fa d'acord amb hipòtesis subjectives (encara que, això sí, delimitades, o d'alguna manera regulades, pels principis generals de comptabilitat i les normes de valoració que els desenvolupen), la qual cosa constitueix una de les causes principals de la relativitat que afecta el resultat comptable.

Entre d'altres es poden esmentar els següents:

- Amortitzacions
- Correccions valoratives
- Provisions per a desemborsaments futurs: passius estimats

AMORTITZACIONS

L'amortització és la representació comptable de la depreciació o pèrdua de valor que pateixen els immobilitzats materials (màquines, vehicles, ordinadors, etc.) i intangibles (propietat industrial, concessions administratives, llicències d'explotació, aplicacions informàtiques, etc.) per la seva participació en el procés productiu. És una pèrdua **sistemàtica i irreversible**.

Les amortitzacions s'han d'establir de manera sistemàtica i racional en funció de la vida útil dels béns i del seu valor residual, atenent la depreciació que normalment pateixin pel seu funcionament, ús i l'obsolescència tècnica o comercial que els pogués afectar.

Hi ha molts procediments o mètodes per a calcular les quotes d'amortització imputables a cada exercici. De la mateixa manera, es distingeixen dos procediments de comptabilització de l'amortització, el directe i l'indirecte.

Actualment s'utilitza el **procediment indirecte** i consisteix a acumular les quotes d'amortització, imputades a pèrdues i guanys, de manera successiva en un compte anomenat *amortització acumulada*, en lloc de reduir-les del preu d'adquisició de l'element que s'amortitza (procediment directe). La mecànica comptable és molt senzilla. Després de calcular la quota d'amortització a comptabilitzar amb algun dels múltiples mètodes que existeixen es procedeix a fer el següent assentament:

(681) Amortització de l'immobilitzat material	Amortització Acumulada (281) Immobilitzat material
--	---

Per calcular la quota el mètode més senzill és el **sistema de quotes constants o amortització lineal** que suposa que l'immobilitzat perd valor d'una manera constant al llarg de la vida útil. La quota d'amortització anual es calcula així :

$$\text{Quota anual} = \frac{\text{Valor de compra} - \text{Valor residual}}{\text{Anys de vida útil}}$$

També es pot calcular aplicant tots els anys de vida útil el mateix percentatge de depreciació sobre el valor de compra, així fins que estigui totalment amortitzat.

$$\text{Quota anual} = (\text{Valor de compra} - \text{Valor residual}) \times \% \text{ d'amortització}$$

EXEMPLE : Calcula i comptabilitza l'amortització de la maquinària d'una empresa segons les següents dades :

Valor de la màquina 100.000 €
 Valor residual 5.000 €
 Depreciació estimada..... 10% del valor de compra.

$$\text{Quota anual} = (100.000 - 5.000) \times 10\% = 9.500 \text{ €}$$

9.500	681	Amortització de l'immobilitzat material	Amortització Acumulada	281	9.500
			Immobilitzat material		

CORRECCIONS VALORATIVES

Les amortitzacions es corresponen amb les pèrdues de valor predeterminades i sistemàtiques com a conseqüència de l'ús i gaudi dels elements que componen l'immobilitzat material i intangible.

No obstant això, els immobilitzats i altres actius, poden patir una altra mena de pèrdues a causa del deteriorament del valor. **S'entén que hi ha deteriorament del valor quan en un moment determinat el valor net comptable és superior a l'import recuperable en liquiditat.**

Aquestes pèrdues de valor són sobtades i poden ser reversibles, o sigui que es podran revertir en períodes futurs perquè han desaparegut les circumstàncies que les van motivar.

Podem diferenciar les correccions en dos blocs de comptes de deteriorament del valor:

- Les que es reconeixen globalment al final de l'exercici econòmic i s'anul·len automàticament al final de l'exercici següent.
- Les que es reconeixen individualment en el moment en què es produeix l'esdeveniment que els justifica, i s'eliminen quan desapareix la causa de la pèrdua per deteriorament o s'aliena l'actiu implicat, que és una forma de desaparició de la causa.

PROVISIONS

En el desenvolupament de l'activitat empresarial solen aparèixer determinades circumstàncies, esdeveniments o acords que en el futur donaran lloc, molt probablement, a fets que provocaran desemborsaments d'efectiu o diners.

També en les provisions la mecànica comptable l'estudiarem a mesura que aprofundim en la comptabilitat a la següent unitat formativa.

VARIACIÓ D'EXISTÈNCIES

Els comptes d'existències (grup 3) sempre reflecteixen el valor dels productes que el dia 1 de gener l'empresa té als seus magatzems. Es clar que a final d'any o del cicle comptable aquest valor total haurà variat com a conseqüència de les compres i vendes que durant el període s'han produït i s'han enregistrat als comptes corresponents (600,601, 602 i 700, 701, 705), per tant es fa necessària la correcció del valor dels comptes d'existències.

Així podem dir que la variació d'existències consisteix en actualitzar el saldo del comptes d'existències (grup3) al valor real que presenta a 31 de desembre i que haurem obtingut a partir de l'inventari final i les tècniques de control d'existències.

A continuació veurem la mecànica comptable aplicada només a les existències de Mercaderies (300), deixant la resta d'existències per a l'apartat que li dedicarem a l'altra unitat formativa.

El compte encarregat de recollir les variacions en el saldo de les Mercaderies és **el 610, Variació d'Existències de Mercaderies**. El procediment comptable és molt senzill i està forma únicament per **dos assentaments** :

1. En el primer **anul·larem el saldo antic** que presentava el compte de mercaderies que obtenim del llibre major i fem un càrrec al compte 610 :

(610) Variació d'existències de mercaderies.	a	Mercaderies (300)
(Pel valor de les mercaderies inicials)		(Pel valor de les mercaderies inicials)

Amb aquest assentament les mercaderies quedaran saldades a zero, però només de moment.

2. A continuació es farà un càrrec pel valor de les mercaderies obtingut en l'inventari final.

(300) Mercaderies	a	Variació d'existències de mercaderies (610)
(Pel valor de les mercaderies finals)		(Pel valor de les mercaderies finals)

Amb aquest darrer assentament el compte de mercaderies haurà quedat amb el saldo real a 31 de desembre que apareix a l'inventari final. I amb aquest saldo figuraran a l'actiu corrent del balanç de situació.

El compte (610) podrà quedar amb saldo deutor o creditor, en qualsevol cas es regularitzarà com un compte més del grup 6 i 7 a l'assentament de regularització del resultat.

ASSENTAMENT DE REGULARITZACIÓ DEL RESULTAT

La regularització del resultat és el procés comptable mitjançant el qual obtenim el resultat de l'empresa, és a dir, l'import global de les pèrdues o guanys obtingudes per l'empresa. El resultat es regularitza el dia 31 de desembre de cada any i es calcula a partir de la diferència entre els ingressos i les despeses, quantitat que trobarem en els saldos dels comptes del grup 6 i 7. Comptablement consisteix en traspasar tots els saldos dels comptes dels grups 6 i 7 a un de sol a mida de resum. El compte encarregat de recollir la suma de tots els ingressos i totes les despeses és el **129 Resultats de l'exercici**.

Al deure d'aquest compte portarem la suma de les despeses, que sempre presentaran saldo deutor, i que generalment són les del grup 6. A l'haver del compte de Pèrdues i Guanys anotarem la suma dels ingressos, els saldos dels quals sempre seran creditors i normalment es corresponen amb el grup 7.

El saldo del compte **129 Resultats de l'exercici**, és a dir, la diferència entre la suma d'ingressos i despeses, ens donarà el resultat (benefici) de l'exercici :

- **Guanys o beneficis positius** : Quan el saldo del compte de Pèrdues i Guanys sigui creditor, és a dir, quan els ingressos han sumat més que les despeses.
- **Pèrdues o beneficis negatius** : Quan el saldo del compte de Pèrdues i Guanys sigui deutor, és a dir, quan les despeses han superat als ingressos.

El **procés comptable** és molt senzill i es limita a dos assentaments :

1. En un primer assentament regularitzarem els saldo de les compres i despeses :

			Comptes amb saldos
(129) Resultat de l'exercici	a		deutors , (quasi tot el grup 6
			i les excepcions del grup 7)

2. A continuació regularitzarem les vendes i els ingressos :

Comptes amb saldos			
creditors , (quasi tot el grup 7		a	
més les excepcions del 6)			Resultat de l'exercici (129)

Després d'aquesta operació **tots els comptes del grup 6 i 7 quedaran saldats a zero** i els seus saldos estaran resumits en un de sol, el compte (129) Resultat de l'exercici.

El compte **129 Resultats de l'exercici** és un compte que **pertany al Net Patrimonial** i per tant a l'hora de confeccionar un balanç de situació l'inclourem en aquesta massa.

EXEMPLE : Al llibre major d'una empresa ens trobem els següents saldos :

570 caixa	228 Elements Transports	100 capital	430 clients
20.000	100.000	50.000	50.000
600 Compra Mds	640 Sous i Salaris	629 Altres Serveis	622 Reparacions i cons.
60.000	30.000	8.000	2.000
700 Venda de Mds	752 Ingressos per arrendaments	400 Proveïdors	521 Deutes c/t
148.000	2.000	30.000	40.000

Feu l'assentament de regularització i passeu-lo al llibre major

ASSENTAMENT DE TANCAMENT

Per tancament de la comptabilitat es coneix el procés simbòlic mitjançant el qual tots els comptes queden amb saldo zero, tancats. Es tracta d'escenificar un suposat final en l'activitat arribat el 31 de desembre, per tornar a obrir-los l'1 de gener de l'any següent amb els mateixos imports en que els havíem tancat l'anterior 31 de desembre.

L'assentament de tancament serà la darrera operació enregistrada al llibre diari, la que tanca el cicle. Arribat aquest moment, ja tots els saldos dels comptes de resultats (grup 6 i 7) estan tancats, o sigui amb saldo zero.

Ara cal fer el mateix amb la resta de comptes, els comptes patrimonials (grups 1 a 5). La mecànica comptable es representa en un sol assentament, captant del llibre major els comptes amb saldo deutor (comptes d'actiu) i posant-los a l'haver de l'assentament. A la vegada, tots els comptes que presentin saldos creditors (passius) els anotarem al deure de l'assentament.

COMPTES DE PASSIU	COMPTES D'ACTIU
(Saldos creditors del major)	(Saldos deutors del major)

Quan passem aquest assentament al llibre major tots els comptes restaran amb saldo zero. És en aquest moment que podem dir que la comptabilitat està tancada.